


Міністерство освіти і науки України  
Херсонський державний університет  
Факультет української філології та журналістики  
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»  
Завідувачка кафедри  
української мови

  
Климович С.М.  
« 27 » серпня 20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
«СОЦІОЛІНГВІСТИКА»

Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)  
035.01 Філологія (українська мова та література)

факультет української філології та журналістики

2019/2020 навчальний рік

Робоча програма «Соціолінгвістика» для студентів за спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), 035.01 Філологія (українська мова та література)

**Розробник:** Мартос С.А., доцент, кандидат філологічних наук.

---

---

---

---

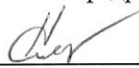
---

---

---

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови  
Протокол від. «27» серпня 2019 року № 1

Завідувачка кафедри української мови

  
Климович С.М.  
(підпис)

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3,5	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка 03 Гуманітарні науки	Варіативна	
Змістових модулів: 1	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), 035.01 Філологія (українська мова та література)	<b>Рік підготовки:</b>	
Загальна кількість годин: 105 годин		2-й	
		<b>Семестр</b>	
		3-й	
		<b>Лекції</b>	
	30		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2	Ступінь вищої освіти: бакалавр	<b>Практичні, семінарські</b>	
		26	
		<b>Лабораторні</b>	
		<b>Самостійна робота</b>	
		49	
		<b>Вид контролю: залік</b>	

### Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 53% / 47%

## **2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ**

Дисципліна «Соціолінгвістика» — це курс загальнолінгвістичного характеру, який читається студентам факультету української філології та журналістики спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), 035.01 Філологія (українська мова та література).

**Мета курсу** — сформувати у студентів уявлення про один із напрямів сучасного мовознавства, який знаходиться на стику декількох наук (власне лінгвістики, соціології, соціальної психології, етнографії тощо) і розглядає обумовленість функціонування мови соціальними факторами.

До основних **завдань курсу** можна віднести такі: творчо підходити до змісту предмета, формуючи у студентів навички соціолінгвістичного аналізу мовних явищ; дати студентам знання про зміст базових понять сутності і функцій мови як засобу спілкування, соціолінгвістичною типологією мовних форм, понять мовної політики, мовної ситуації, мовних контактів, впливу суспільних факторів на розвиток мови; сприяти виробленню у студентів навичок правильно діагностувати соціально-мовні поняття, самостійно розробляти на основі зібраних соціолінгвістичних даних мовну політику, вміти застосовувати методи соціолінгвістичних досліджень, вирішуючи конкретні прикладні завдання.

### **Програмні компетентності**

1.Знання та розуміння предметної області, усвідомлення особливостей професійної діяльності.

2.Здатність працювати в команді.

3.Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови та літератури (англійської мови) на підставі передового українського й міжнародного досвіду, ефективні методи й освітні технології навчання.

4.Здатність аналізувати сучасні процеси і тенденції розвитку мультимедійного світу, впливу медіа на масову мовну свідомість, розуміти роль та значення медійного світу в професійному та особистісному становленні людини.

### **Програмні результати**

1.Знає особливості та основні принципи функціонування різних видів засобів масової інформації; основні прийоми впливу засобів масової інформації на особу та їх наслідки; основні закони виникнення, створення, збирання, обробки, зберігання, розповсюдження та сприйняття медіа-інформації й принципи культури спілкування в інформаційному просторі.

2.Орієнтується в сучасному медіапросторі, вміє аналізувати основні принципи функціонування різних видів масової інформації; здійснює аргументований критичний огляд аудіовізуальної та друкованої інформації; прослідковує особливості впливу інформації на особистість.

3.Ефективно спілкується в колективі, науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

**Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.** На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин або 3,5 кредити ECTS.

### 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Вступ.** Мета і завдання курсу. Об'єкт і предмет соціолінгвістики. Статус соціолінгвістики. Соціолінгвістика як міждисциплінарна наука, яка вивчає обумовленість мовних явищ і мовних одиниць соціальними факторами. Течії і напрями соціолінгвістичних досліджень (синхронічна і діахронічна соціолінгвістика, макро- і мікросоціолінгвістика, теоретична й експериментальна, соціолінгвістика і соціологія мови, прикладна соціолінгвістика). Місце соціолінгвістики серед інших лінгвістичних дисциплін.

**Історія соціолінгвістичних досліджень.** Витоки соціолінгвістики. Празька школа функціональної лінгвістики (Р.Якобсон, М.Трубецької, В.Матезіус, В.Гавренек, С.Карцевський). Французька соціологічна школа к.ХІХ – п.ХХ століття (А.Мейє, Ж.Вандрієс). Американська соціолінгвістична школа (У.Брайт, Д.Гамперц, Ч.Фергюсон, У.Лабов). Зародження соціолінгвістики у СРСР (20-40-і роки ХХ ст.). «Нове вчення про мову» М.Марра і відхід від соціолінгвістичної проблематики. Відновлення соціолінгвістичних досліджень у 60-70 роках ХХ століття (праці М.Панова, С.Ожегова, В.Бондалетова, С.Скворцова та ін.). Розвиток соціолінгвістики в Україні.

**Понятійний апарат соціолінгвістики.** Мовна спільнота. Рідна мова і суміжні поняття. Мовний код. Соціально-комунікативна система. Переключення та змішування кодів. Мовна варіативність. Мовна норма. Літературна мова (стандарт). Сфери використання мови. Мовленнєва і немовленнєва комунікація. Комунікативна ситуація. Мовленнєве спілкування, мовленнєва поведінка, мовленнєвий акт. Комунікативна компетенція носія мови. Соціальний статус і соціальна роль.

**Методи соціолінгвістичних досліджень.** Відбір інформантів. Методи збирання матеріалу (спостереження, анкетування, інтерв'ю, тести, аналіз писемних джерел). Методи соціолінгвістичного аналізу. Масові обстеження мовців.

**Проблема соціальної диференціації мови.** Проблема соціальної диференціації мови у світовій лінгвістиці. Поняття соціального діалекту (соціолекту). Різновиди соціолектів: професійні, вікові, групові (корпоративні). Арго. Жаргон. Сленг. Молодіжний соціолект: причини виникнення і функціонування, носії, основні ознаки, лексико-фразеологічний склад, взаємодія з іншими підсистемами мови. Студентський і шкільний жаргони.

**Соціальна обумовленість мовної еволюції.** Розвиток мови як соціолінгвістична проблема. Соціолінгвістична концепція Є.Поливанова. Сучасні соціолінгвістичні концепції мовного розвитку. Теорія антиномій (М.Панов). Теорія мовної еволюції У.Лабова.

**Мовна ситуація. Білінгвізм і диглосія.** Поняття мовної ситуації. Диференціація ознак мовних ситуацій. Фактори формування мовних ситуацій. Типи мовних ситуацій: монокомпонентні/ полікомпонентні, рівноважні/ нерівноважні, однополосні/ багатополосні, одномовні/ багатомовні, гомогенні/ гомоморфні, гетерогенні/ гетероморфні, гармонійні/ дисгармонійні, збалансовані/ незбалансовані, ендоглосні/ екзоглосні. Двомовність (білінгвізм). Типи білінгвізму: рецептивний, репродуктивний, продуктивний; чистий і змішаний; безпосередній і опосередкований; природний і штучний; індивідуальний і масовий. Диглосія. Внутрішньомовна диглосія. Сучасна мовна ситуація в Україні.

**Взаємодія мов. Мови-посередники.** Поняття «мовні контакти» і «взаємодія мов». Типи мовних контактів. Інтерференція як наслідок взаємодії мов. Суржик як результат змішування мов. Допоміжні мови міжетнічного спілкування: лінгва франка, койне, піджин, креольські мови. Міжнародні і світові мови. Штучні мови.

**Мовна політика.** Поняття мовної політики, національно-мовної політики. Суб'єкти і компоненти національно-мовної політики. Етапи мовної політики. Типи мовної політики. Закони про мову. Правовий статус мов. Мовне планування (позачергові заходи державної мовної політики). Мовне будівництво. Мовна політика радянського уряду щодо національних мов республік (зокрема, української). Мовна політика України на загальнодержавному й регіональному рівнях.

#### 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
<b>Змістовий модуль. Основні соціолінгвістичні поняття і проблеми</b>												
<b>Тема 1.</b> Соціолінгвістика як наука	12	2	2			8						
<b>Тема 2.</b> Історія соціолінгвістичних досліджень	12	4	4			4						
<b>Тема 3.</b> Понятійний апарат соціолінгвістики	14	4	4			6						
<b>Тема 4.</b> Соціальна диференціація мови	14	4	4			6						
<b>Тема 5.</b> Соціальна обумовленість мовної еволюції	10	4	2			4						
<b>Тема 6.</b> Мовна ситуація. Білінгвізм і диглосія	15	4	4			7						
<b>Тема 7.</b> Взаємодія мов. Мови-посередники	13	4	2			7						
<b>Тема 8.</b> Мовна політика	15	4	4			7						
<b>Усього годин</b>	<b>105</b>	<b>30</b>	<b>26</b>			<b>49</b>						

## 5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<b>Змістовий модуль</b>			
<b>Основні соціолінгвістичні поняття і проблеми</b>			
<b>Лекційний модуль</b>			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Соціолінгвістика як наука	Мета і завдання курсу. Об'єкт і предмет соціолінгвістики. Статус соціолінгвістики. Соціолінгвістика як міждисциплінарна наука, яка вивчає обумовленість мовних явищ і мовних одиниць соціальними факторами. Течії і напрями соціолінгвістичних досліджень.	2
2	Історія соціолінгвістичних досліджень	Витоки соціолінгвістики. Празька школа функціональної лінгвістики. Французька соціологічна школа к.ХІХ – п.ХХ століття. Американська соціолінгвістична школа. Зародження соціолінгвістики у СРСР (20-40-і роки ХХ ст.). «Нове вчення про мову» М.Марра і відхід від соціолінгвістичної проблематики. Відновлення соціолінгвістичних досліджень у 60-70 роках ХХ століття. Розвиток соціолінгвістики в Україні.	4
3	Понятійний апарат соціолінгвістики	Мовна спільнота. Рідна мова і суміжні поняття. Мовний код. Соціально-комунікативна система. Переключення та змішування кодів. Мовна варіативність. Сфери використання мови. Мовленнєва і немовленнєва комунікація. Комунікативна ситуація. Мовленнєве спілкування, мовленнєва поведінка, мовленнєвий акт. Комунікативна компетенція носія мови. Соціальний статус і соціальна роль.	4
4	Соціальна диференціація мови	Проблема соціальної диференціації мови у світовій лінгвістиці. Поняття соціальний діалект (соціолект). Різновиди соціолектів. Арго. Жаргон. Сленг. Молодіжний соціолект.	4
5	Соціальна обумовленість мовної еволюції	Розвиток мови як соціолінгвістична проблема. Соціолінгвістична концепція Є.Поливанова. Сучасні соціолінгвістичні концепції мовного розвитку. Теорія антиномій (М.Панов). Теорія мовної еволюції У.Лабова.	4
6	Мовна ситуація. Білінгвізм і диглосія	Поняття мовної ситуації. Диференціація ознак мовних ситуацій. Фактори формування мовних ситуацій. Типи мовних ситуацій. Двомовність (білінгвізм). Типи білінгвізму. Диглосія. Внутрішньомовна диглосія. Сучасна мовна ситуація в Україні.	4

7	Взаємодія мов. Мови-посередники	Поняття «мовні контакти» і «взаємодія мов». Типи мовних контактів. Інтерференція як наслідок взаємодії мов. Допоміжні мови міжетнічного спілкування. Міжнародні і світові мови. Штучні мови.	4
8	Мовна політика	Поняття мовної політики, національно-мовної політики. Суб'єкти і компоненти національно-мовної політики. Етапи мовної політики. Типи мовної політики. Правовий статус мов. Мовне планування (позачергові заходи державної мовної політики). Мовне будівництво.	4
<b>Практичний модуль</b>			
	<b>Тема</b>	<b>План</b>	
1	Соціолінгвістика як наукова і навчальна дисципліна	Об'єкт і предмет соціолінгвістики. Статус соціолінгвістики. Соціолінгвістика як міждисциплінарна наука. Течії і напрями соціолінгвістичних досліджень (синхронічна і діахронічна соціолінгвістика, макро- і мікросоціолінгвістика, теоретична й експериментальна, соціолінгвістика і соціологія мови, прикладна соціолінгвістика).	2
2	Розвиток зарубіжної та вітчизняної соціолінгвістики	Празька школа функціональної лінгвістики (Р.Якобсон, М.Трубєцької, В.Матезіус, В.Гавренек, С.Карцевський). Французька соціологічна школа к.ХІХ – п.ХХ століття (А.Мейє, Ж.Вандрієс). Американська соціолінгвістична школа (У.Брайт, Д.Гамперц, Ч.Фергюсон, У.Лабов). Зародження соціолінгвістики у СРСР (20-40-і роки ХХ ст.). «Нове вчення про мову» М.Марра і відхід від соціолінгвістичної проблематики. Відновлення соціолінгвістичних досліджень у 60-70 роках ХХ століття (праці М.Панова, С.Ожегова, В.Бондалетова, С.Скворцова та ін.). Розвиток соціолінгвістики в Україні.	4
3	Основні поняття соціолінгвістики	Мовна спільнота. Рідна мова і суміжні поняття. Мовний код. Соціально-комунікативна система. Переключення та змішування кодів. Мовна варіативність. Сфери використання мови. Мовленнєва і немовленнєва комунікація. Комунікативна ситуація. Мовленнєве спілкування, мовленнєва поведінка, мовленнєвий акт. Комунікативна компетенція носія мови. Соціальний статус і соціальна роль.	4
4	Соціальна диференціація мови	Проблема соціальної диференціації мови у світовій лінгвістиці. Поняття соціального діалект (соціолект). Різновиди соціолектів: професійні, вікові, групові (корпоративні).	4



		Арго. Жаргон. Сленг. Молодіжний соціолект: причини виникнення і функціонування, носії, основні ознаки, лексико-фразеологічний склад, взаємодія з іншими підсистемами мови.	
5	Соціальна обумовленість мовного розвитку	Розвиток мови як соціолінгвістична проблема. Соціолінгвістична концепція Є.Поливанова. Сучасні соціолінгвістичні концепції мовного розвитку. Теорія антиномій (М.Панов). Теорія мовної еволюції У.Лабова.	2
6	Мовна ситуація. Сучасна мовна ситуація в Україні	Типи мовних ситуацій: монокомпонентні/ полікомпонентні, рівноважні/ нерівноважні, однополюсні/ багатоплюсні, одномовні/ багатомовні, гомогенні/ гомоморфні, гетерогенні/ гетероморфні, гармонійні/ дисгармонійні, збалансовані/ незбалансовані, ендоглосні/ екзоглосні. Двомовність (білінгвізм). Типи білінгвізму: рецептивний, репродуктивний, продуктивний; чистий і змішаний; безпосередній і опосередкований; природний і штучний; індивідуальний і масовий. Диглосія. Сучасна мовна ситуація в Україні.	4
7	Взаємодія мов. Мови-посередники	Поняття «мовні контакти» і «взаємодія мов». Типи мовних контактів. Інтерференція як наслідок взаємодії мов. Суржик як результат змішування мов. Допоміжні мови міжетнічного спілкування: лінгва франка, койне, піджин, креольські мови. Міжнародні і світові мови. Штучні мови.	2
8	Мовна політика. Мовна політика України	Поняття мовної політики, національно-мовної політики. Суб'єкти і компоненти національно-мовної політики. Етапи мовної політики. Типи мовної політики. Правовий статус мов. Мовне планування (позачергові заходи державної мовної політики). Мовне будівництво. Мовна політика радянського уряду щодо національних мов республік (зокрема, української). Мовна політика України на загальнодержавному й регіональному рівнях.	4
<b>Модуль самостійної роботи</b>			
	<b>Тема</b>	<b>Види і форми роботи</b>	
1	Визначення соціолінгвістики	З підручників, посібників, словників, наукових статей та інших джерел виписати визначення соціолінгвістики, порівняти та проаналізувати їх	2
2	Напрями соціолінгвістики	Скласти таблицю «Напрями соціолінгвістики», які відображала б проблематику кожного напрямку	2
3	Соціолінгвістика і	Записати інтегральні і диференціальні ознаки	2

	соціологія мови	соціолінгвістики і соціології мови	
4	Соціолінгвістика серед інших лінгвістичних дисциплін	Підготувати виступ на тему: «Взаємозв'язок соціолінгвістики з іншими лінгвістичними дисциплінами»	2
5	Розвиток соціолінгвістичних досліджень	Підготувати повідомлення з презентацією про одного із зарубіжних учених-соціолінгвістів (на вибір студента)	2
6	Соціолінгвістичні дослідження в Україні	Дати коротку характеристику соціолінгвістичних досліджень певної проблематики (на вибір студента) в Україні	2
7	Термінологічний апарат соціолінгвістики	Виписати із підручників, посібників, словників, наукових статей та інших джерел визначення поняття «літературна мова», порівняти та проаналізувати їх	2
8	Термінологічний апарат соціолінгвістики	Скласти таблицю «Різновиди мовних норм»	2
9	Літературна мова (стандарт). Мовна норма.	Опрацювати теоретичні питання до теми	2
10	Проблема соціальної диференціації мови	Із підручників, посібників, словників, наукових статей та інших джерел виписати визначення понять <i>соціолект</i> , <i>арго</i> , <i>жаргон</i> , <i>сленг</i> . Порівняти та проаналізувати їх	2
11	Проблема соціальної диференціації мови	Написати доповідь на тему «Проблема соціальної диференціації мови у працях зарубіжних та вітчизняних лінгвістів»	2
12	Проблема соціальної диференціації мови	Провести анкетування 10 школярів або студентів щодо причин вживання жаргонної лексики. Проаналізувати результати анкетування	2
13	Проблема соціальної диференціації мови	Скласти словничок шкільного або студентського жаргону	2
14	Проблема соціальної обумовленості мовного розвитку	Написати доповідь на тему «Соціальні фактори і розвиток сучасної української мови»	2
15	Проблема соціальної обумовленості мовного розвитку	Повідомлення з презентацією на тему «Сучасні соціолінгвістичні концепції мовного розвитку»	2
16	Білінгвізм і диглосія	Із підручників, посібників, словників, наукових статей та інших джерел виписати визначення понять <i>білінгвізм</i> і <i>диглосія</i> , порівняти та проаналізувати їх	3
17	Сучасна мовна ситуація в Україні	Скласти тези до однієї із наукових або публіцистичних статей на тему «Сучасна мовна ситуація в Україні»	3
18	Взаємодія мов	Підготувати виступ на тему «Суржикове мовлення»	3

19	Мови-посередники	Підготувати повідомлення із презентацією на тему «Штучні мови»	3
20	Компоненти національно-мовної політики	Скласти таблицю «Компоненти національно-мовної політики»	1
21	Державна і офіційна мова	Із підручників, посібників, словників, наукових статей та інших джерел виписати визначення понять <i>державна</i> і <i>офіційна</i> мова, порівняти та проаналізувати їх.	2
22	Закони про мову	Законспектувати 10, 11, 12, 24, 53, 103, 148 статті Конституції України.	2
23	Закони про мову	Письмово викласти основні положення закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (25.04.2019).	2

## Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій студента-філолога широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

Під час викладання дисципліни «Соціолінгвістика» найбільш ефективними є такі методи навчання: *частково-пошуковий* (евристичний) — викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів); *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Науковий і фактичний матеріал методу навчання лекції відображає вузлові питання дисципліни «Соціолінгвістика». До наочних методів навчання належать: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження. Практичні методи навчання використовують для безпосереднього пізнання дійсності, поглиблення знань, формування вмій і навичок. Словесні, наочні й практичні методи навчання взаємопов'язані.

## Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки філолога перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю.

Метод усного опитування є найпоширенішим і найбільш ефективним під час викладання дисципліни «Соціолінгвістика». Полягає у з'ясуванні рівня знань студента завдяки прямому контакту з ним під час перевіркової бесіди.

Письмовий контроль. Особливістю письмової контрольної роботи, порівняно з усною перевіркою, є глибина відповідей на запитання і виконання практичних дій, більша тривалість її проведення і підбиття підсумків.

Тестові методи перевірки знань. Вони становлять систему завдань для оцінювання знань студента за допомогою кількісних норм. Здебільшого передбачають вибір особою, яка проходить тестування, однієї з кількох запропонованих відповідей. Наприклад:

*Перехід мовця в процесі мовного спілкування з однієї мови (діалекту, стилю) на іншу залежно від умов комунікації називається*

1. Кодовою варіативністю.
2. Кодовим переключенням.
3. Змішуванням кодів.

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

### Система оцінювання знань студентів під час підсумкового контролю

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
<p style="text-align: center;"><b>Високий, А 100-90 балів, відмінно (5)</b></p>	<p>Студент має глибокі, міцні й системні знання з усього теоретичного курсу, чітко формулює дефініції, використовуючи спеціальну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, розуміє мету і завдання навчальної дисципліни, вміє застосовувати здобуті теоретичні знання в усіх видах лінгвістичного аналізу, уміє синтезувати знання з окремих параграфів, дає розгорнуту аргументацію кожного з теоретичних положень, покликаючись на думку вчених. Студент демонструє уміння визначати, оцінювати й пояснювати основні теоретичні положення, добирати й обґрунтовувати належність прикладів до певної категорії; порівнює, узагальнює, систематизує, інтерпретує готову наукову інформацію, виділяє головне, моделює мовні явища. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну і додаткову літературу, демонструє вміння підтверджувати теоретичний матеріал прикладами, а також уміння і навички працювати з науковою літературою. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови та науковому стилю мовлення.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Вище достатнього, В 89-83 бали, добре (4)</b></p>	<p>Відповідь студента інформативно повна, послідовна, аргументована. Студент знає теоретичний матеріал, покликається на думку дослідників, використовую фахову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, чітко формулює дефініції, вдало добирає приклади, однак припускається окремих неточностей у викладі теорії, відсутність виразної особистісної позиції. Студент опрацював основну рекомендовану літературу до курсу, володіє нормами літературної мови.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Достатній, С 82-74 бали, добре (4)</b></p>	<p>Студент оволодів програмним матеріалом курсу повністю. Відповідь студента повна й аргументована, спирається на праці вчених. Студент виявляє вміння аналізувати інформацію, добути з різних джерел, систематизувати її, добирати належні приклади для обґрунтування теоретичних положень. Однак припускається помилок в обґрунтуванні деяких теоретичних положень, допускає неточності у формулюванні висновків. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)</b></p>	<p>Студент знає основні теми курсу, але відповідь не повна і недостатньо аргументована, іноді не підкріплена прикладами, за обсягом відповідь складає дещо більше половини норми, характеризується повною завершеністю, зв'язністю, проте є недоліки за низкою показників: неповнота і поверховість у розкритті теми, порушення послідовності викладу та формулюванні висновків, бракує єдності стилю й системи у викладі, відсутня самостійність суджень. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Середній, E</b></p>	<p>Студент допускає порушення у викладі теоретичного матеріалу, теоретичні положення висвітлює поверхово і непереконливо,</p>

<b>63-60 балів, задовільно (3)</b>	порушує послідовність і логічність викладу матеріалу, відсутні приклади для аргументації положень теоретичного матеріалу. Студент лише частково опрацював рекомендовану літературу, тому засвоїв значну частину теорії, але безсистемно. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.
<b>Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)</b>	Студент має фрагментарні знання окремих частин курсу, помиляється у формулюванні дефініцій, має несформований понятійний апарат, допускає неправильні покликання на думку вчених, помиляється у тлумаченні; практично не володіє термінологією, допускає фактичні помилки при узагальненні та у всіх видах лінгвістичного аналізу. Студент не виконав вимог програми, не опрацював літературу рекомендовану для самостійного вивчення, не здатен самостійно виконати практичне завдання і зробити висновки.
<b>Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)</b>	Студент повністю не опрацював програмний матеріал, у його відповіді відсутня система теоретичних знань. Він частково відповідає на поставлені запитання, але сам неспроможний логічно і послідовно викласти матеріал, навести приклади. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. У мовленні студента трапляються лексичні й граматичні помилки, відчувається брак достатнього словникового запасу, тому порушується науковий стиль викладу.

### Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів

<b>Рівень, шкала, ECTS, оцінка</b>	<b>Теоретична підготовка, практичні вміння й навички</b>
<b>Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)</b>	Студент відмінно володіє теоретичним матеріалом, його відповідь відзначається повнотою і висвітленістю знання матеріалу; він виявляє вміння вмотивувати власне бачення аналізованих питань, покликаючись на думки вчених. При викладі теоретичного матеріалу студент виявляє належний рівень логічності та доказовості, наявність самостійних міркувань і висновків, що свідчить, що він ознайомився з рекомендованою до курсу науковою літературою, а також запропонованою до опрацювання додатковою літературою і використовує здобуту інформацію при висвітленні питання. Теоретичні положення підкріплені конкретними прикладами. Студент уміє застосувати теоретичні знання на практиці, пов'язуючи його з суміжними темами. Практичні завдання в аудиторії і задані додому виконав повністю. На додаткові запитання викладача відповідає чітко, послідовно, аргументовано. Студент уміє робити самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує й аргументує, посилаючись на першоджерела.
<b>Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)</b>	Студент знає проблемні питання, відповідь його повна й аргументована, свідчить про міцні знання матеріалу. У викладі використовує різні погляди вчених на обговорювану тему. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну літературу, чутко відповідає на поставлені викладачем додаткові питання. Відповідь студента логічна, структурована. Свої теоретичні знання студент уміє застосовувати на практиці. Проте допускає деякі неточності у

	формулювання узагальнень та висновків й у використанні понятійного апарату.
<b>Достатній, С 82-74 бали, добре (4)</b>	Студент виявляє знання повного обсягу матеріалу, висвітлює різні точки зору на обговорювану тему. Він опрацював основну рекомендовану літературу, ознайомився з додатковою, але у викладі матеріалу допускається помилки у визначенні значимості того чи іншого джерела. На додаткові питання студент не завжди відповідає правильно, або не завжди підкріплює відповідь прикладами. У цілому студент вільно орієнтується в матеріалі, але інколи припускається одиничних помилок.
<b>Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)</b>	Студент у викладі теоретичного матеріалу допускає деякі порушення, відповідь студента неповна, поверхова, недостатньо аргументована. Студент знає значну частину матеріалу, але ці знання мають не системний характер. На додаткові питання викладача не завжди дає правильну, точну відповідь. Знає стандартні дефініції, основну термінологію теми. У мові викладу трапляються граматичні і стилістичні помилки.
<b>Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)</b>	Відповідь студента не повна, поверхова, значна частина матеріалу не опрацьована. Матеріал студентом засвоєний на рівні невпевненого переказування, вивчене відтворює не завжди логічно й послідовно, але доцільно наводить приклади, знає основні дефініції і термінологію теми. Мова містить лексичні і граматичні помилки, неправильне слововживання.
<b>Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)</b>	Студент не володіє знанням матеріалу, допускає неточності і помилки при посилянні на факти і приклади. На додаткові питання відповідає лише частково. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією і не здатен сформулювати дефініції. Мовлення студента відзначається бідністю, відчувається брак достатнього словникового запасу.
<b>Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)</b>	Студент повністю не знає фактичного матеріалу, неправильно витлумачує факти, подає помилкову аргументацію, на додаткові питання дає неправильну відповідь. Виявляє слабе володіння нормами сучасної української літературної мови.

### Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

<b>Рівень, шкала, ECTS, оцінка</b>	<b>Теоретична підготовка, практичні вміння й навички</b>
<b>Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)</b>	Студент повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.
<b>Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)</b>	Загалом студент повно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє належні знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак недостатньо аргументовано її доводить. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином, проте трапляються поодинокі помилки у виконанні.
<b>Достатній,</b>	Студент розкриває винесені для самостійного опрацювання

<b>С</b> <b>82-74 бали,</b> <b>добре (4)</b>	питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.
<b>Середній,</b> <b>Д</b> <b>73-64 бали,</b> <b>задовільно (3)</b>	Студент розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.
<b>Середній,</b> <b>Е</b> <b>63-60 балів,</b> <b>задовільно (3)</b>	Студент розкриває окремі питання, винесені для самостійного опрацювання, недостатньо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Завдання, винесені на самостійне опрацювання, виконані лише на 50%, допущено помилки при їх оформленні.
<b>Початковий,</b> <b>FX</b> <b>59-35 балів,</b> <b>незадовільно (2)</b>	Студент у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.
<b>Початковий,</b> <b>F</b> <b>34-1 бал,</b> <b>незадовільно (1)</b>	Студент повністю не знає матеріал, винесений на самостійне опрацювання. Не виконані завдання, винесені на самостійне опрацювання.

### Критерії оцінювання реферативних робіт студентів

<b>Рівень, шкала, ECTS, оцінка</b>	<b>Теоретична підготовка, практичні вміння й навички</b>
<b>Високий,</b> <b>A</b> <b>100-90 балів,</b> <b>відмінно (5)</b>	Студент повністю розкрив тему реферату, аргументував її конкретними прикладами, положеннями, використав належний бібліографічний апарат, оформив роботу згідно вимог такого типу робіт, вільно володіє фактичним матеріалом теми, дає вичерпні відповіді з цієї теми.
<b>Вище достатнього,</b> <b>B</b> <b>89-83 бали,</b> <b>добре (4)</b>	Студент розкрив тему реферату, навів її доказову базу, є посилання на конкретні джерела, належне оформлення роботи, орієнтується в темі реферату і дає відповіді на поставлені запитання щодо змісту реферату.
<b>Достатній,</b> <b>C</b> <b>82-74 бали,</b> <b>добре (4)</b>	Студент не повністю розкрив тему реферату, допустив неточності у формулюванні основних думок. В оформленні роботи наявні незначні стилістичні огріхи.
<b>Середній,</b> <b>D</b> <b>73-64 бали,</b> <b>задовільно (3)</b>	Розкриваючи тему реферату, студент не на належному науковому рівні висловлює її тези, положення, допускає помилки змістового характеру, наявні орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
<b>Середній,</b> <b>E</b>	Студент на низькому науковому рівні висловлює тези і положення теми реферату, допускає значні помилки змістового характеру, наявні



<b>63-60 балів, задовільно (3)</b>	орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
<b>Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)</b>	Студент частково виконав реферат, не може аргументувати його основних положень, допускає помилки змістового характеру. Оформлення роботи не відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу.
<b>Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)</b>	Студент не написав реферат.

### Критерії оцінювання презентацій

<b>Рівень, шкала, ECTS, оцінка</b>	<b>Теоретична підготовка, практичні вміння й навички</b>
<b>Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)</b>	Студент, який чітко виконав такі вимоги: зміст презентації відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; дотримано прийняті правила орфографії, пунктуації, скорочень і правила оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; лаконічний текст на слайді; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершений; інформація подана привабливо, оригінально; текст виразно видно на тлі слайда, використано контрастні кольори для фону і тексту. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел, активні і точні покликання на всі графічні об'єкти.
<b>Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)</b>	Студент, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.
<b>Достатній, C 82-74 бали, добре (4)</b>	Студент, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; в основному дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді, є певні зауваження щодо привабливості поданої інформації. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.
<b>Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)</b>	Студент, у якого презентація відповідає поставленим завданням; однак наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.
<b>Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)</b>	Студент, у якого презентація не завжди відповідає поставленим завданням; наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.
<b>Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)</b>	Студент, у презентації якого порушена стислість і лаконічність викладу, текст має недостатню інформативність; відповідність змісту презентації не відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; наявні орфографічні та пунктуаційні помилки.

<b>Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)</b>	Студент не підготував презентацію.
---	------------------------------------

### Критерії оцінювання тестових завдань

Час виконання 80 хвилин

#### Структура тесту

Тест складається з **30 завдань**, за які студент може набрати 46 тестових балів.

За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 23 до 46 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 22 тестових балів, тест не зараховується.

#### Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «відмінно» – студент дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «добре» – студент дав не менше 70% правильних відповідей.

Оцінка «задовільно» – студент дав не менше 50% правильних відповідей.

Оцінка «незадовільно» – студент дав менше 50% правильних відповідей.

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
46	100	A відмінно	22	59	FX Незадовільно
45	97		21	56	
44	95		20	52	
43	93		19	49	
42	91		18	45	
41	89	B добре	17	42	
40	86		16	38	
39	84		15	35	
38	82		14	34	
37	80	C добре	13	29	
36	78		12	26	
35	76		11	23	
34	74		10	21	
33	72		9	19	
32	71	D задовільно	8	17	
31	69		7	15	
30	67		6	13	
29	67		5	10	
28	65		4	8	
27	64	E задовільно	3	6	
26	63		2	4	
25	62		1	2	
24	61		0	1	
23	60				

## 6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

### Базова література

1. Актуальні проблеми соціолінгвістики: Збірник наукових праць. – К., 1992. – 100 с.
2. Антошкіна Л.І., Красовська Г.М., Сигеда П.І., Сухомлинов П.М. Соціолінгвістика: навчальний посібник. – Донецьк: ТОВ Юго-Восток ЛТД, 2007. – 360 с.
3. Беликов В.И., Крысин Л.П. Социолінгвістика: Учебник для вузов. – М.: Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 312 с.
4. Белл Р.Т. Социолінгвістика. Цели, методы и проблемы. – М.: Международные отношения, 1980. – 318 с.
5. Бондалетов В.Д. Социальная лингвістика. – М.: Просвещение, 1987. – 212 с.
6. Демченко В. Мовне середовище. Екстралінгвістичний нарис про Південь України: Монографія. – Херсон: Айлант, 2001. – 188 с.
7. Масенко Л. Мова і політика. – К.: Соняшник, 2004. – 120 с.
8. Масенко Л. Т. Нариси із соціолінгвістики. – К.: Видавничий дім «КМА», 2010. – 243с.
9. Масенко Л.Т. Суржик: між мовою і язиком. – К., 2011. – 135 с.
10. Мацюк Г.П. До витоків соціолінгвістики: Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 432 с.
11. Мацюк Г.П. Прикладна соціолінгвістика: Питання мовної політики. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 212с.
12. Мова і процеси суспільного розвитку. – К.: Наук. думка, 1980. – 210 с.
13. Мова і соціальні процеси. – Львів: Світ, 1997. – 107 с.
14. Мова у соціальному і культурному контексті: Збірник наукових праць. – К., 1997. – 270 с.
15. Мова. Людина. Суспільство. – К.: Наук. думка, 1977. – 267 с.
16. Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації / За ред. Юліане Бестерс-Дільгер. – К., 2008. – 363 с.
17. Ніколенко А. Г. Соціальні аспекти мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 256 с.
18. Олікова М.О. Словник соціолінгвістичних та етнолінгвістичних термінів. – Луцьк: РВВ.Волин.нац.ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. – 364 с.
19. Словарь социолінгвістических терминов. – М., 2006. – 312 с.
20. Соціолінгвістичні студії / за заг. ред. Л.О. Ставицької. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 288 с.
21. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. – К.: Критика, 2005. – 464 с.
22. Українсько-російська двомовність / за заг. ред. Л.О. Ставицької. – К., 2007. – 238 с.
23. Шумарова Н. П. Мовна компетенція особистості в ситуації білінгвізму. – К., 2000. – 284 с.
24. Юсселер Манфред. Социолінгвістика (язык как социальное явление). – К.: Вища школа, 1987. – 199 с.

### Допоміжна література

1. Алпатов В. М. История лингвістических учений: Учеб. пособие. – М.: Языки рус. культуры, 1998. – 368 с.
2. Антисуржик / За заг. ред. О. Сербенської. – Львів, 1994. – 152 с.
3. Брага І. Перемикання кодів: основні напрями соціолінгвістичних досліджень // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – Том 25 (64). – № 1. – Часть 1. – С.238-242.
4. Вайнрайх У. Языковые контакты. – К.: Наука, 1979. – 262с.
5. Гарлицька Т. Динаміка та соціолінгвістичні особливості розвитку мови міського ареалу // Одеський лінгвістичний вісник. 2015. – № 5. – Том 2. – С. 22-25.

6. Демченко В. Про значення терміна койне в соціолінгвістиці // Мова і суспільство. - 2012. - Вип. 3. - С. 54–58.
7. Дьячков М.В. Креольские языки. – М.: Наука, 1987. – 108с.
8. Загнітко А., Кудрейко І. Соціолінгвістика: предметно-поняттєвий апарат // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2009. – Вип. 46. – Ч. 1. – С. 16-25.
9. Карасик В. И. Язык социального статуса. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2002. – 333 с.
10. Колесов В.В. Язык города. – М.: Высшая школа, 1991. – 192 с.
11. Кузнецова Т.В. Мова білінгвальної сім'ї у функціональному аспекті: Автореф. дис. ... канд. філол. наук.– К., 1999.– 19 с.
12. Курас І. Етнополітологія. Перші кроки становлення. – К., 2004. – 736 с.
13. Масенко Л. Мовна ситуація України: соціолінгвістичний аналіз // Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації/ За ред. Ю. Бестерс-Дільгер. – Київ, 2008. – С. 96 – 131.
14. Мацюк Г. Соціолінгвістика як інтеграційний напрям досліджень в умовах сучасної парадигми: міжнародний досвід й українська перспектива // Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки (мовознавство). – 2012. – Том. 137. – С. 28-34.
15. Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії і завдання // Мова і суспільство. – 2010. – Випуск 1. – С. 5-20.
16. Методологические основы новых направлений в мировом языкознании. – К.: Наук. думка. – 1992. – 379 с.
17. Михальчук О. «Мовна поведінка» як категорія української соціолінгвістики // Мова і суспільство. – 2014. – Випуск 5. – С. 28-39.
18. Мовні конфлікти і гармонізація суспільства: Матеріали наукової конференції. – К.: ВПЦ Київський університет, 2002. – 224 с.
19. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика: Діапазон можливостей політичної лінгвістики.– К., Світогляд, 2005.– 315 с.
20. Погрібний А. Світовий мовний досвід та українські реалії. – К., 2003. – 72 с.
21. Поліщук Я. Лінгвістичний та металінгвістичний феномен суржика (на прикладі сучасної української літератури), [w:] Język ukraiński: współczesność – historia, pod red. F. Czyżewskiego, P. Hrycenko, Lublin 2003, s. 267–278.
22. Радевич-Винницький Я. Україна: від мови до нації. – Дрогобич: «Відродження», 1997. – 359 с.
23. Радчук В. Параметри і взаємодія мов // Дивослово.– 2005.– № 6.– С. 36–44.
24. Радчук В. Параметри і взаємодія мов // Дивослово.– 2005.– № 7.– С. 42–48.
25. Ригованова В. Поняття етнолінгвістична вітальність у соціолінгвістиці // Мова і суспільство. – 2012. – Випуск 3. – С. 38–44.
26. Римашевський Ю. Соціолінгвістика і лінгвокультурологія: спільне й відмінне у підходах до вивчення взаємодії мови і культури // Мова і суспільство. – 2010. – Випуск 1. – С. 31-37.
27. Селіванова О. Проблема форм міксації мов у соціолінгвістиці // Мова і суспільство. – 2011. – Випуск 2. – С. 3-10.
28. Сигеда П.І. Лінгвістичний аспект інтерференції (на матеріалі російського мовлення жителів Північного Приазов'я) // Державотворчі процеси і соціально-економічні моделі розвитку України на сучасному етапі: Збірник наукових статей: В 2-х т. Том 2.– Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007.– С. 216–221.
29. Соколова С., Залізник Г. Особливості сучасної мовної ситуації України у дзеркалі соціології та соціолінгвістики // Українська мова. – 2018. – № 2. – С. 3-19.
30. Тараненко О.О. Мовна ситуація та мовна політика в сучасній Україні (на загальнослов'янському тлі) // Мовознавство. – 2003.– № 2–3.– С.30–55.
31. Ткаченко О. Соціолінгвістична класифікація мов у її слов'янській специфіці й динаміці // Мовознавство. – 2003. – № 2-3. – С. 3-13.

32. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941): Стан і статус / Ю. Шевельов. – Чернівці: Рута, 1998. – 208 с.
33. Шелудько В. Методи дослідження мовної особистості сучасного українського державного службовця // Мова і суспільство. – 2016. – Випуск 7. – С. 18-24.
34. Шумарова Н.П. Соціолінгвістика і стилістика: система кореляцій // <http://journal.lib.univ.kiev.ua>.

#### **Інтернет-ресурси**

1. <http://corp.ulif.org.ua/dictua> – Словники України;
2. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> – Українська мова: Енциклопедія;
3. <http://ulif.mon.gov.ua> – Український лінгвістичний портал
4. <http://www.ji.lviv.ua/index.htm> – Незалежний культурологічний часопис «І»
5. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
6. <https://mova.kreschatic.kiev.ua> – Уроки державної мови;
7. <https://novamova.com.ua> – Нова мова (проект розвитку української мови);
8. <https://www.mova.info/> – Лінгвістичний портал
9. <https://www.slovnyk.ua/> – Словник. Портал української мови та культури;
10. <https://www.vesna.org.ua/> – "Весна" – українська бібліотека
11. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> – Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;
12. <https://www.ulif.org.ua/> – Український лінгвістичний портал

**Зміни та доповнення**

на 20\_\_ / 20\_\_

---

---

---

---

---

Затверджено

протокол від «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри \_\_\_\_\_ (доц. Климович С.М.)

**Зміни та доповнення**

на 20\_\_ / 20\_\_

---

---

---

---

---

Затверджено

протокол від «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри \_\_\_\_\_ (доц. Климович С.М.)

**Зміни та доповнення**

на 20\_\_ / 20\_\_

---

---

---

---

---

Затверджено

протокол від «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри \_\_\_\_\_ (доц. Климович С.М.)